

Na dan z okrožnico!

Pred seboj imamo prepise odgovorov, ki so jih nekateri občinski sveti in odbori v Beneški Sloveniji poslali predsedstvu vlade v Rimu, oziroma posebni vladni komisiji, ustanovljeni z nalogo, da prouči vprašanja, ki se tičejo slovenske manjšine, in da sestavi ustrezne zaščitne norme. Komisija je svoj čas dostavila občinskim upravam v Benečiji anke: no polo glede prisotnosti, številčnosti in značilnosti slovenske skupnosti v posameznih občinah in v tej zvezi zlasti vprašala, ali ta skupnost zahteva, oziroma pričakuje, da ji država prizna »posebne oblike zaščite«, kot bi bil na primer pouk materinščine v otroških vrtcih in osnovnih šolah.

Kdor natančno pozna razmere v Benečiji, se prav gotovo ne bo čudil vsebini odgovorov, ki so jih podpisali razni tamkajšnji župani. Že na prvi pogled lahko ugotovimo, da so odgovore, razen nekaj častnih izjem, sestavili birokrati po vnaprej določenem kalupu. Prav gotovo gre za izpolnitev navodil, ki jih je vsebovala zaupna in takorekoč tajna okrožnica vodstva videmske demokristjanske stranke, o obstoju katere je pisal predsednik Kulturnega društva »Ivan Trinko« iz Čedad, prof. Viljem Černo v »Primorskem dnevniku« z dne 29. oktobra letos. Če poleg tega upoštevamo, da je anketno polo posredoval videmski prefekt in ji seveda priložil svoje spremno pismo, je jasno, da vsebina odgovorov skoraj ni mogla biti drugačna, glede na vpliv KD in uradne oblasti v Benečiji.

Zdi se nam, da na tem mestu prav zares nima smisla polemizirati z »ubogimi« beneškimi župani zaradi odgovorov, ki so jih podpisali, saj njihova vsebina ni vredna niti najmanjše pozornosti. Kaj naj na primer resen človek reče o tistem županu, ki trdi, da je prebivalstvo njegove občine »čistih italijanskih čustev«, čeprav hoče, da ostanejo njegovo (slovensko) narečje in njegovi običaji živi v družinskem krogu. Župan zaključuje, da prebivalstvo nasprotuje, da bi se tuj jezik (mišljena je slovenščina) »uvozil in vsilil ter zlasti da bi se ta jezik obvezno poučeval v šolah.« Gre, kot vsakdo razume, za besedičenje, ki ne prenese resne kritike in ki ni vredno niti najmanjše polemike.

Kar po našem mnenju zasluži pozornost, pa je že omenjena zaupna ali tajna okrožnica videmskega vodstva demokristjanske stranke, ki po pisanju prof. Viljema Černa nosi podpis parlamentarcev iz Furlanije Beorchie in Torosa. Mislimo, da ima slovenska manjšina v Italiji — in seveda tudi vsa demokratična javnost v državi in tujini — pravico, da se na-

dalje na 2. strani ■

ODGOVORNOST SINDIKATOV

Že tedne traja v velikih italijanskih mestih — in tudi v Trstu — stavka pomožnega, t.j. bolničarskega in strežnega osebja v bolnišnicah. Bolniki so ostali tako brez postrežbe in marsikje brez hrane. Ponekod so prevzeli oskrbo s hrano vojaki. Drugje skrbijo za postrežbo, hrano in snago bolnikov njihovi domači, toda bivanje v bolnišnicah v takih razmerah je seveda neznosno. Zato so vzeli domači bolnike, kjer je bilo le mogoče, domov. Toda vsi bolniki nimajo domačih, ali razmer, ki dopuščajo ležanje doma, in tudi ne takih, ki bi jim bili pripravljene v bolnišnici pomagati. Res, da so se našli med osebjem ponekod tudi taki, ki še naprej opravljajo najnujnejše posle, a so redki. Zaradi stavke pomožnega osebja je odpovedala seveda tudi zdravniška oskrba, razen — če sploh — za najnujnejše primere in prvo nujno pomoč.

Kljub vsemu razumevanju in simpatijam za sindikalno gibanje ob tem ni mogoče molčati. Celih sto let je bila javnost v demokratičnih državah navajena, da je brez pomisleka podprla vsako stavkovno gibanje. Samo po sebi je veljalo, da imajo sindikati vedno prav v svojem boju za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev delavstva in nameščentva. Toda zadne desetletje se kaže pretirano razbohotenje sindikatov. Sindikalne zveze so začele odrivati politične stranke in jih skušajo nadomestiti. Vedno bolj prehajajo s pravega sindikalnega torišča na politični teren. Splošna stavka, ki bi morala biti skrajno sredstvo sindikalnega boja, je postala nekaj normalnega, ker se je izkazalo za učinkovito sredstvo izsiljevanje vladnih koncesij. Sindikalni voditelji skušajo v medsebojni konkurenci in za zagotovitev svojega vpliva postavljati in doseči vedno maksimalne zahteve. Pri tem potrebujejo široko maso organiziranega delavstva, kot svojo

armado. Zato so dejansko popolnoma zgubili izpred oči potrebe in stiske najpotrebnejših delavcev, posameznikov, tistih, ki niso v rednem delovnem razmerju, začasno delovno silo in tuje delavce, ki nimajo v redu delovnih dovoljenj in so zato prisiljeni delati na črno. Marsikje so ravno sindikati tisti, ki najbolj preganjajo take delavce in vidijo v njih svoje »sovražnike«. Prevzel jih je duh korporativizma, čeprav tega nočejo priznati in se morda tega niti ne zavedajo. Toda dejstva so taka.

Prav tako malo jim je mar brezposelnih, čeprav jih imajo sindikalni voditelji stalno na jeziku. Očitno pa je, da skušajo doseči čim večje ugodnosti in plače za tiste, ki že imajo zagotovljeno delo, medtem ko jih ne briga, ali bodo dobili delo brezposelni in mladi, ki si prvič iščejo službo. Pri tem pa se pojavljajo tudi čimdalje večje razlike med delavci (in nameščenci) samimi. Močni, množični in strumno organizirani sindikati s sposobnostjo močnega stavkovnega pritiska so izsilili mnogo večje plače kot majhni in slabše organizirani sindikati. Povrh se pojavljajo še »divji« sindikati, ki so si zaradi lepšega dali ime avtonomni. Tem je odveč celo disciplina in relativna treznost rednih sindikatov. Hočejo vse in takoj in se ne pomišljajo pripraviti tudi skrajno kritične situacije, kakor je ravno sedanja situacija v bolnišnicah. Bolni ljudje jim niso mar, v njih vidijo samo sredstvo za pritisk. Zaradi njihovih zdaj nedvomno pretiranih zahtev lahko nastane vladna kriza — nevarnost za to je huda — ker vlada ne more dovoliti, da bi stavke v bolnišnicah in v drugih javnih ustanovah ogrozile vse s trudom doseženo gospodarsko ravnovesje, predvideno s triletnim, Pandolfijevim načrtom, in pahnile državo v nov

dalje na 2 strani ■

Potrjeno Andreottijevo stališče

V torek ponoči se je končala debata v poslanski zbornici, ki jo je zahteval ministrski predsednik Andreotti, da bi poslanci potrdili ali zavrnili njegovo stališče v sporu o zahtevah stavkajočega osebja v bolnišnicah in o zahtevah drugih javnih nameščencev, ki so tudi že pristavili svoj lonček k ognju »bolničarjev«. Andreotti je hotel, naj se stranke vladne večine izjasnijo v parlamentu, da ne bodo potem za hrbtom kritizirale njegovih odločitev in oddvajale svoje odgovornosti od odgovornosti vlade, katero podpirajo. V debati pa

so se pokazale vse stranke vladne večine s komunistično vred zelo previdne in stvarne. Nobena ni gnala svoje kritike tako daleč, da bi izzvenela kot »ne« k vladni politiki varčevanja in glede Pandolfijevega gospodarskega načrta. Tako je dobil Andreotti s pozno ponoči odobrenim dokumentom, ki so ga podpisale štiri stranke (vzdržali so se republikanci) proste roke za pogajanja s stavkajočimi bolničarji in drugimi javnimi nameščenci. Menijo, da bo dosegel kompromis.

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 5. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nediški zvon; 10.15 Vedri zvoki; 10.30 Danes obiščemo Bane; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Ježek se potepa«, napisala Anamarija Zlobec; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: Napotki za filateliste in sport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 6. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Psihologija predšolskega otroka (Alenka Rebula); 9.45 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Odlomki iz Svevove proze (Josip Tavčar); 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Kdo je na vrsti? (Atilij Kralj); 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Naša pesem 1978; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Poročila; 16.30 Glasbena panorama; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert violončelista Miloša Mlejnika in pianista Janka Šetinca v baziliki sv. Silvestra v Trstu (1. del); 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 7. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Popevkarji; 9.30 Poznate Evropo? (Ivana Suhadolc); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 V. J. Križanovska: »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Stara navada - železna srajca (Rosana Purger); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 Izložba plošč (Ingrid Kalan); 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert Miloša Mlejnika in Janka Šetinca; 18.00 Poročila; 18.05 Slovenska književnost; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ SREDA, 8. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Véeraj in danes; 9.30 Kaj nam pomenijo danes? (Boris Pahor); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.10 Domenico Modugno in Edith Piaf; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Odlomki iz opret; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert Miloša Mlejnika in Janka Šetinca; 18.00 Poročila; 18.05 Recital; 19.00 Poročila.

□ ČETRIEK, 9. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Južnoameriška folk-lora; 9.30 Družina (Lojze Zupančič); 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 V. J. Križanovska: »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Cecilijanka 1977; 13.30 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Danes bomo govorili o...; 14.30 Glasbene oblike in izrazi (Tomaž Simčič); 15.30 Poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe (Aleš Valič); 16.30 Kje je napačna? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba (Ada Markon); 18.00 Poročila; 18.05 Gospodarska društva; 18.25 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 10. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Vam ugaja jazz?; 9.30 Iz beležnice Zore Tavčar; 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Nenavadne življenjske zgodbe; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 V starih časih (Lelja Rehar); 12.30 Glasba narodov; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovsko tekmovanje Seghizi; 13.30 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Mladi raziskovalci; 14.20 Pesmi iz polpretekle dobe; 15.00 Popularni pevci; 15.30 Poročila; 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe (Mara Žerjal); 16.30 Otroški vrtljak (Marija Susič); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ SOBOTA, 11. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Motivi na tmo; 9.30 Življenje besed (Pavle Merkù); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Kulturno pismo; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije v Italiji; 14.30 Končno, sobota! (Majda Košuta); 15.30 Poročila; 15.35 Iz filmskega sveta; 16.30 Cd-primo knjigo pravljic; 17.00 Poročila.

ODGOVORNOST SINDIKATOV

■ nadaljevanje s 1. strani

val inflacije, ki je usodna zlasti upokojencem in tistim, ki malo zaslužijo.

Dejansko skušajo sindikati odriniti vstran celo komunistično in socialistično stranko kot nepotrebni, ker hočejo sami postati drugi pol v državi, protipol vladi. Vlada bi morala računati samo z njimi, pogovori s strankami in debata v parlamentu bi bili samo še formalnost. Marsikje so ravno sindikati tisti, ki pripeljejo s pretiranimi zahtevami do zadušitve listov, zlasti dnevnikov, ne da bi pomislili, da je ravno svobodni tisk pomagal izbojevati sindikatom svobodno nastopanje in stavk. Žalostna je ugotovitev, da so sindikati posebno nasršeni proti vladam ravno v demokratičnih državah, da pa so popolnoma krotki v diktaturah. Kdo je slišal o kakih stvarkah pod fašizmom razen takrat, ko je bil že na koncu? In kdo sliši o kakih stvarkah npr. v Čilu ali v Sovjetski zvezi?

Tako tudi sindikalizem dokazuje, kako ni nobena človeška stvar nekaj absolutnega. Vsaka se razvija, doživlja vzpone, a se tudi skvari in se izneveri svojemu namenu. Sindikalizem je ponekod — in zlasti v Italiji — danes že nedvomno abnormalen. Iz sindikalizma »boga-

tih« delavcev bi moral spet postati sindikalizem revnejših. Mogoče bi bolj odgovarjalo pravemu in prvotnemu bistvu sindikatov, če bi se zavzemal poleg tistega dela bolničarskega osebja, ki zares potrebuje izboljšanja svojega položaja — in to velja tudi za osebje v drugih javnih ustanovah in prometu — tudi za pravice bolnikov in za resnično reformo vsega zdravstvenega sistema ter bolnišnic v Italiji, kajti eno bi moralo iti vštric z drugim, ne pa zgolj za višje, vedno višje plače, tudi če se zaradi tega pogrezata zdravstvo kot tako, še bolj pa same bolnišnice v kaos in sramoto za civilizirano deželo.

—o—

KONEC ŠE ENEGA

»VODITELJSKEGA« MITA

Kot je bilo po pameti pričakovati, so zdaj, ko Mao Tse-tung ni več živ in se ga ni treba več bati, napravili konec tudi njegovemu mitu. Glasilo kitajske partije »Ljudski dnevnik« je prinesel članek, ki napravlja konec takoimenovani »teoriji o genialnosti Mao Tse-tunga« in kjer je rečeno, da »je ta teorija glavna ideološka ovira za novo politiko gospodarskega razvoja«. Opazovavci menijo, da je s tem zaključen proces demitizacije Mao Tse-tunga in premagan njegov kult.

KONFERENCA V ANCONI

V Anconi se je v nedeljo zaključila konferenca predstavnikov italijanskih in jugoslovanskih obalnih mest ob Jadranu. Na zborovanju so razpravljali o gospodarskem sodelovanju in o perspektivah, ki se odpirajo z osimsko pogodbo. Konferenco sta priredili Vsedržavno združenje italijanskih občin in sorodna jugoslovanska organizacija. Udeležilo se je je nad 400 krajevnih upraviteljev, med njimi odposlanstvo tržaške pokrajine. V razpravo je posegel tudi tržaški občinski svetovalec Abate, ki je član izvršnega odbora že omenjenega vsedržavnega združenja. V sklepnem dokumentu, ki so ga odobrili sinoči, je rečeno, da so se po osimskih sporazumih izboljšali in okrepili pogoji za gospodarsko sodelovanje med obema državama. Dokument predlaga, naj se na jadranskem območju ustanovijo podružnice italijansko-jugoslovanskih trgovinskih zbornic. Dokument izraža željo, da bi obe vladi vzpodbujali tudi sodelovanje na področju obrtništva, male in srednje industrije. Tem dejavnostim bi morali zlasti zagotoviti kreditne in ca-

rinske olajšave. Dokument se zavzema za ustanovitev mešanih družb na področju ribolova. Zavzema se tudi za nadaljnji razvoj navtičnega turizma in za zaščito okolja. Prihodnja konferenca bo leta 1980 v Portorožu.

—o—

NOVICE

Nemški obrambni minister dr. Hans Apel je preko tiska odločno zavrnil obdolžitve, da je občutiti v nemški vojski desničarski ekstremizem in domotožje po nacistični preteklosti. Zagotovil je, da je nemška vojska demokratična pod nedvoumno demokratičnim političnim vodstvom.

Skupina sovjetskih disidentov, ki so dobili dovoljenje za izselitev, se je obrnila na komunistične in socialistične stranke in na sindikate s posebnim pozivom, naj okrepijo svoje akcije za večje spoštovanje človeških in demokratičnih pravic v Sovjetski zvezi. Po njihovem je dosedanji pritisk v tem smislu prešibak.

Na dan z okrožnico!

■ nadaljevanje s 1. strani

tančno seznanj z vsebino te okrožnice, da jo globlje prouči in tudi primerno oceni.

Na konferenci o »etničnih in jezikovnih skupinah«, ki je bila pred nekaj meseci v Vidmu in ki jo je priredila tamkajšnja pokrajinska uprava (predsednik je bil demokristjanski voditelj dr. Turello), je bil iz vseh zornih kotov natančno osvetljen problem Benečije in nihče ni tedaj niti skušal javno osporaviti slovenskega izvora in značaja njenega prebivalstva, ki se v tem pogledu prav nič ne razlikuje od Slovencev na Tržaškem in Goriškem. Prav zaradi tega tudi nihče ni zavračal zahteve, naj se celotni slovenski manjšini v Italiji pri-

zna enaka zaščita. Zakaj se gospoda Beorchia in Toros nista upala na dan s svojimi izvajalniki na tej konferenci?

Ko ju javno pozivamo, naj v interesu kulturnega in družbenega osveščanja v Benečiji in v interesu same demokracije v deželi in državi prideta na dan s svojo okrožnico, jima že zdaj sporočamo, da se bridko motita, če mislita, da bodo odgovori, ki naj bi bili izraz in odraz volje prebivalstva, mogli zaustaviti ali samo omejiti prizadevanja tistih idealnih in resničnim interesom ljudstva predanih ljudi, ki so edini na pravi poti in od katerih bo — pa naj bo to komu všeč ali ne — dejansko odvisna nadaljnja usoda Benečije.

Težko umljiva Carterjeva politika

Jimmy Carter spravlja vse tiste, ki od bližju spremljajo ameriško politiko, vedno bolj v zadrego. Kaj se skriva za njegovim dobrodušnim obrazom farmarja? Ali zares jasne ideje in močna moralna načela, ali samo simplicitet ambicioznega provincialca?

Hiba vse te Carterjeve politike je v tem, da v lovu za dozdnevnimi hipnimi interesi ameriške politike izgublja izpred oči njene interese na dolgi rok. Ameriški dolar izgublja na prestižu in postaja, kot ga označujejo Nemci, drobšč. Padec dolarja pomeni tudi padec ameriške življenjske ravni, kar povzroča nezadovoljstvo zlasti pri manj premožnih plasteh in varčevalcih. Sabotiranje denarne politike držav Skupnega trga ne ustvarja Ameriki prijateljev v Evropi. Za siljenjem Sadata in Begina k sklenitvi mirovne pogodbe pa tiči značilna površnost in kompromisnost ameriške politike. V bistvu se lahko reče, da si Carter domišlja, da bo z lepimi besedami, s pritiskom, obljubami in zvijačami pripravil Izraelce do tega, da bodo vrnili Egipčanom Sinaj in Gazo ter se hkra-

ti obvezali, da bodo čez pet let pripravljeni odreči se tudi Cisjordaniji, staremu delu Jeruzalema in Golanu in da bodo že zdaj pristali na to, da ne bodo ustanavljali tam nobenih novih naselbin, vse to samo za pravno priznanje obstoja izraelske države s strani arabskih držav. Tak sporazum bi seveda zagotovil Združenim državam velik ugled in hvaležnost pri Arabcih, po njihovem mnenju pa tudi hvaležnost Izraelcev, katerim gre po Carterjevem mnenju samo za varnost, Združene države pa bi stalo to le nekaj milijard dolarjev, torej v bistvu dobra investicija.

S tem pa Carter razodeva, da sploh ne pozna bistva izraelskega vprašanja, kajti Izrael-

cem gre za to, da si pridobijo čim večji del Palestine, svoje nekdanje domovine, ker so prepričani, da je sedanji Izrael premajhen, da bi si lahko zagotovil obstoj za trajno. Vse preveč je zaradi svoje teritorialne majhnosti in raztrganosti vojaško ranljiv. Zato je malo verjetno, da bi hoteli kdaj vrniti Cisjordanijo Arabcem. O vrnitvi Jeruzalema ni niti govora in najbrž tudi ne o vrnitvi Golana. Kvečjemu so pripravljene dati Cisjordaniji popolno notranjo avtonomijo, a ohraniti nad njo vojaško nadzorstvo ter jo obdržati pod svojo vrhovno suverenostjo. Zato tudi niso pripravljene prenehati z ustanavljanjem judovskih naselbin v Cisjordaniji. Iz tega sledi, da je Izrael sicer pripravljen skleniti mir z Egiptom in vrniti Sinaj, a ta pogodba je lahko samo dvostranska. Vsak poskus, tudi s strani Sadata, da bi

(Dalje na 6. strani)

Težki problemi v Iranu

V Iranu se zdaj v enem zdaj v drugem mestu — a zdi se, da spontano, brez načrta — nadaljujejo neredi, ki trajajo že nekaj časa. Za zunanji svet so težko razumljivi, glede na to, da teče od vseh strani zlato v Iran kot glavni izvozniški petroleja in se s tem denarjem mnoga območja iranskega življenja naglo modernizirajo. Toda ravno to vzbuja nemir in zaskrbljenost pri mohamedanskih verskih voditeljih in v masi vernikov, ker vidijo v konsumizmu in uživaštvu, ki ju prinašata s seboj denar in gospodarski napredek, nevarnost za vero in moralo. V svoji konservativnosti ne znajo — kar pa ni značilno samo za Iran — spraviti v sklad napredka in moralnih ter verskih vrednot, ki zapopadajo tudi vrednote stare ljudske kulture. To povzroča krizo, ki je tipična za take države.

Šah, ki ima pred očmi cilje, katerih preprosta masa ne more razumeti in zato tudi ne odobravati, skuša zatreti nemire in nezadovoljstvo s silo, ki pa lahko zaleže le do neke meje in si je tudi ne upa prenapeti. Problem pa je realen in dramatičen. Vendarle je v tej situaciji nekaj bistveno pozitivnega — pokazalo se je, da so še družbe, ki so občutljive za take probleme in ne morejo mirno gledati propadanja moralnih vrednot in stare ljudske kulture, ki jo nadomešča moderna baharija in dirka za denarjem. Najhujši sta namreč brezbržnost in pasivnost.

Samomor mlade Avstralke, ki se je nedavno polila z bencinom in se sežgala pred palačo nekdanjega Društva narodov v Ženevi, je usmeril pozornost javnosti in zlasti tudi dela zahodnega tiska na pogubno dejavnost raznih takomenovanih religioznih sekt orientalskega značaja v raznih zahodnih državah. Ugotovljeno je namreč bilo, da je bila 24-letna Avstralka Lynette Phillips pripadnica majhne indijske religiozne sekte Ananda Marga. Njen oče je povedal, da se je pridružila sekti pred štirimi leti in od tedaj je bila kot izgubljena. Letos februarja pa se je na enak način sežgal v Zahodnem Berlinu nek zakonski par, iz bolestnega in zmedenega protesta proti dozdevnim krivicam, ki se godijo na svetu. Iz mnogih krajev pa poročajo o hudodelstvih in čudaštvih, ki jih počenjajo vodilni pripadniki takih sekt, ki pod izgovorom religioznih načel posiljujejo mlade pripadnice, jih zavajajo v prostitucijo, da bi tako dobili denar za svoje brezdelno in razkošno življenje, ščuvajo mlade ljudi proti družbi in pravilom omikanega človeškega sožitja, jih navajajo k uporabi mamil in podobno.

Take sekte so — če uporabimo imena, ki so si jih same dale — »Guru«, »Častivci Meseca«, »Božji otroci«, »Hare Krishna«, »Društvo transcendentne meditacije« in še nekatere druge. Računajo, da je kak ducat takih sekt zmešalo in pridobilo v Nemčiji zase že kakih 150.000 mladih od 14. do 28. leta. Taki fantje in dekleta so v bistvu izgubljeni za normalno življenje. Sekte jih navadijo potepanja, beračenja, brezdelja, prostitucije in še česa hujšega. Letos aprila so v Frankfurtu kaznovali z globami deset »menihov« sekte Kare Krishna, ker so z beračenjem pod raznimi

izgovori nabrali 1.200.000 nemških mark, to je več kot pol milijarde lir. Ljudem so čvekali, da je ta denar namenjen za stradajoče otroke v Indiji, v resnici pa so ga uporabili za grad, ki si ga je kupila sekta in v katerem so se vdajali njeni voditelji razkošnemu in razuzdanemu življenju.

Nemško ministrstvo za mladino, družino in zdravje je uvedlo preiskavo in ta je pipeljala do ugotovitve, da je skupni cilj takih

SLAVNOSTNA ŠTEVILKA »NAŠEGA TEDNIKA«

Naša uprava ima na razpolago nekaj izvodov slavnostne številke »Našega tednika«, glasila Narodnega sveta koroških Slovencev, ki je izšla ob 30-letnici izhajanja. Gre za 100 strani obsegajočo številko, z bogato in pestro vsebino, ki osvetljuje sedanji in polpretekli položaj na Koroškem ter hkrati nudi prerez stanja v slovenskih občinah v Avstriji, Italiji in na Madžarskem ter v vseh občinah v Sloveniji. Kdor se zanjo zanima, se lahko obrne na našo upravo (torek, sredo, četrtek in petek od 9. do 12. ure). Vsak izvod stane 500 lir.

sekt v Zahodni Nemčiji »doseči oblast in denar«. Njihovi voditelji dokazujejo, da niti sami ne verujejo v ideale, katere razglašajo. Njihov namen je pranje možganov mladine, iz katere skušajo napraviti svoje vdane sužnje, da delajo z njimi, kar hočejo. Pariški dnevnik »Le Monde« je prejšnji mesec objavil intervju s 16-letnim dekletom, ki se je vdajala prostituciji na Korziki in pri tem nagovarjala moške, naj se pridružijo sekti Otroci božji. Povedala je, da je zbežala od svojega doma v Parizu in da jo je k prostituciji nagovoril voditelj sekte Mose David, da bi s tem privabljala moške v sekto.

Računajo, da je na Danskem najmanj 10 tisoč mladih privrženecv takih sekt, precej pa jih je tudi na Holandskem, v Franciji, v Veliki Britaniji in Italiji. Starši naj bi zelo pazili, da njihovi otroci ne bodo zašli v mreže teh sekt, med katerimi ne manjka niti takomenovanih »satanistov« - častivcev Satana.

Podražitev bencina neizogibna

Kaže, da je podražitev bencina neizogibna. Dolgo časa je bila podražitev nafte blokirana, ker so imele Saudska Arabija, Iran in nekatere druge države OPECA, zlasti tiste ob Perzijskem zalivu, interes, da ne podražijo izdelkov industrijskih držav, iz katerih uvažajo na debelo v želji, da bi tudi same čimprej razvile svoje gospodarstvo, se izvile iz srednjeveških razmer in se industrializirale. Toda zadnji čas grozi zaradi prevelikega uvoza strojev, blaga in orožja predvsem Iranu in Saudski Ara-

biji celo trgovinski primanjkljaj in to ter padec vrednosti dolarja, ki je plačilno sredstvo za nafto, ju sili v podražitev nafte. K podražitvi silijo že dalj časa tudi druge petrolejske države. Zdaj se Saudska Arabija in Venezuela dogovarjata glede podražitve. Vse kaže, da bo nafta podražena za kakih 10%, čeprav je Saudska Arabija baje samo za 5-odstotno podražitev. To bo seveda imelo za posledico podražitev življenja na vsem industrijskem Zahodu ter tudi po ostalem svetu.

Na oblasti do proračuna?

Kot je bilo pričakovati, tržaški župan Cecovini in njegov manjšinski odbor Liste za Trst nista in tudi ne bosta upoštevala dejstva, da se je večina občinskega sveta jasno izrekla proti njenemu programu. Jasno sta povedala, da ne nameravata odstopiti, potem ko jima je bila izglasovana nezaupnica. Formalno ima g. Cecovini prav, saj obstoječa občinska zakonodaja ne predvideva nezaupnice, tako da je slednja le dejanje moralne in politične narave. Dolga razprava pa je kljub začasnemu neuspehu demokratičnih strank vendarle dokazala, da obstajajo v mestnem svetu sile, ki predstavljajo večino prebivalstva in ki se tudi znajo z dobro voljo sporazumeti za enoten nastop.

Vse torej kaže, da bosta župan in njegov odbor ostala na oblasti do prihodnjega občinskega proračuna, saj je jasno, da bosta tedaj morala odstopiti, če bodo demokratične stranke enakega mnenja kot danes.

Medtem ima vsakdo priložnost ugotoviti, da se tudi najosnovnejše občinske službe, kot je na primer smetarska, čedalje bolj zanemarljajo. Po tržaških ulicah se grmadijo kupi sme-

POGOVOR SDL NA POKRAJINI

V torek, 24. t. m. je prišlo na tržaški pokrajini do sestanka med odbornikom Brezigarjem ter delegacijo Slovenskih delovnih ljudi v Italiji, ki sta jo sestavljala Branko Slavec in Boris Gombač.

Predstavnika našega gibanja sta slovenskemu pokrajinskemu odborniku orisala kritični gospodarski položaj, v katerem se nahaja tržaško gospodarstvo, ter izrazila zaskrbljenost zaradi negotovega političnega okvira na Tržaškem. Delegacija SDL v Italiji je med prijateljskim razgovorom ponovno omenila svoje stališče, ki je docela kritično do Industrijske proste cone na Krasu ter predlaga, naj se to cono prenese v že obstoječo industrijsko cono in s tem učinkovito preusmeri tovarne, ki se nahajajo v finančnih težavah oziroma so zapuščene.

Ker pa ni mogoče izvesti nobenega gospodarskega palniranja brez specializiranega osebja, sta predstavnika SDL v Italiji obrazložila odborniku Brezigarju zahtevo po nujni osamosvojitvi slovenskega tehničnega zavoda ter njegovo prilagajanje za bodoče potrebe.

Odbornik Brezigar, ki je dokazal odprtost do slovenske ter delavske problematike nasploh, je zagotovil, da bo upošteval doprinos naše organizacije v okviru celotne gospodarske problematike.

ti, od listja do najrazličnejših najlonskih vrečk in kartonov, da ne omenjamo crknjenih podgan, povoženih mačk in drugih živali. Če pojde tako naprej, bo grozila zares nevarnost kakšne epidemije. Ljudje se sprašujejo, kje so občinski delavci, ki bi morali opravljati to važno službo. Po ulicah tudi ni videti tovornjakov s posebnimi napravami za čiščenje cest. Nekdo je pripomnil, da delavci že več časa ne delajo nadur, ker občinska uprava še ni izvedla v ce-

loti zadnje delovne pogodbe. Mi bi ob takih trditvah pripomnili, kje so občinski delavci vsaj med rednim delovnim časom, saj jih kratkomalo ni na spregled.

Kot slišimo, šepajo tudi čisto navadne birokratske službe v sami občinski palači, kar je po vsej verjetnosti posledica dejstva, da je vodstvo, torej občinski odbor, pomanjkljiv. Prav gotovo drži, da se z demagogijo in visoko donečimi frazami ne rešujejo ne veliki ne majhni problemi. Za občinsko upravo pa je izredne važnosti tudi reševanje majhnih, vsakodnevnih problemov. Očitno je, da sedanja uprava ni kos niti prvim niti drugim.

Zakaj so tržaški javni lokali zvečer tako hitro zaprti?

Vsi tujci, ki pridejo v Trst, se čudijo, da je v njem tako malo »nočnega« življenja. Skoro vsi javni lokali — restavracije, kavarne, bari, bufeti — so zaprti že ob devetih in potem je zelo težko najti kako restavracijo ali buffet, kjer bi mogel človek večerjati, popiti skodelico kave ali se s kom dobiti. O kakem klepetu v kavarni po gledaliških ali kino predstavah ni več govora.

Temu je vzrok delno sprememba navad, delno pa vzdušje negotovosti in celo javne nevarnosti. Ljudje zdaj po večini gledajo zvečer doma televizijski program in to v taki meri, kot bi si pred kakim desetletjem ne bili mogli predstavljati, glede na italijansko navado pohajanja po mestu še pozno v noč in posejanja po lokalih. Morda še bolj pa so k temu prispevali lastniki lokalov, s tem, da jih tako rano zvečer zapirajo. Kaj naj torej človek dela

na cestah? Se sprehaja po slabo razsvetljenih pločnikih ali kar tjavendan vozi z avtom? Rajši se zlekne doma v naslanjač in gleda televizijo.

Lastniki lokalov pa pravijo, da so prisiljeni k tako zgodnjemu zapiranju lokalov zaradi prevelikih sindikalnih tarif osebja za nočno delo, zaradi praznote na cestah in predvsem tudi zaradi nevarnosti. Zvečer se klatijo po mestu tolpe razgrajčev in nasilnežev, ki so vdrle že v mnoge lokale in razbijale. Nevarno pa je tudi zaradi ropov. Te dni sta dva še mladoletna roparja napadla celo lastnika časopisnega kioska na Trgu Oberdan, popularnega Maura, ki prodaja tudi slovenski tisk, in ga skušala oropati za dnevni inkaso, in to kljub temu, da se pred kioskom ustavljajo avtobusi in tam skoraj vedno čakajo ljudje. Rešila ga je le slučajna policijska obhodnica.

Problemi slovenske šole

Ravnateljji vseh slovenskih šol Gorice in Trsta so se zbrali dne 30. oktobra na posvetu, na katerem so obravnavali vprašanja, ki zadevajo delovanje slovenskih šol v obeh pokrajinah.

Na tem srečanju so ravnateljji ugotovili, da je po uspelem bojkotu volitev v okrajni in pokrajinski šolski svet poteklo skoraj leto dni, ne da bi se vprašanje ustanovitve šolskih okrajev za slovenske šole premaknilo z mrtve točke kljub izjavi, ki jo je dal decembra meseca 1977 sam minister Malfatti.

Ravnateljji so zato izrazili zaskrbljenost zaradi nevarnega stanja, ki tare slovenske šole, katerim odrekajo pravico do tako važnega organa.

Po daljši poglobitvi so ravnateljji prišli do

zaključka, da je v luči obstoječih zakonskih predpisov možna pravna ustanovitev slovenskih šolskih okrajev. Zato so poverili ožjim predstavnikom nalogo, da seznanijo vse merodajne in odločujoče forume z nujo in pravico, da tudi slovenska šola doseže vse tiste organe, ki ji v demokratičnem življenju pripadajo.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB v Trstu

vabi na

VELIKO KRIŽANKO

v soboto, 4. novembra, ob 19. uri v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV v Trstu

vabi člane in prijatelje

NA REDNI OBČNI ZBOR

v ponedeljek, 6. novembra, ob 20.15 v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

—o—

ČESTITAMO!

Te dni je obhajal 80-letnico rojstva naš zvesti naročnik g. Just Colja iz Trsta. Čvrstemu in živahnemu jubilarantu priskrbo čestitamo in mu želimo še mnogo srečnih let.

Uredništvo in uprava

Priprave na spominsko proslavo v Nabrežini

Nabrežinsko prosvetno društvo se pripravlja na spominsko proslavo ob 30-letnici smrti pesnika Iga Grudna, po katerem je društvo poimenovano. Igo Gruden je bil namreč nabrežinski rojak in tudi najlepše njegove pesmi opevajo Kras in njegovega človeka. V drevo-redu ob cerkvi bodo postavili pesnikov doprnski kip, ki je delo akademskega kiparja Zdenka Kalina. Prostor okrog kipa pa bodo uredili po zamisli in načrtu Ivana Pertota iz Nabre-

žine. Datum spominske proslave še ni dokončno določen, vendar se zdi, da bo to sredi ali v drugi polovici tega meseca.

Medtem je društvo v Nabrežini pričelo kulturno sezono z dvema zelo uspelima prireditvama. Prva je bila v občinski telovadnici v nedeljo, 22. oktobra, druga pa je bila v soboto, 28. oktobra v društveni dvorani. Na zadnji je nastopil oktet »Gallus« iz Ljubljane, ki je s svojim koncertom naravnost navdušil

Pomembna pozornost do goriških vprašanj

V zadnjih časih lahko beležimo vrsto pobud, ki neposredno zanimajo rešitev nekaterih važnih vprašanj v okviru sprejetih obveznosti med Italijo in Jugoslavijo. Poročali smo že o gradnji jezua na Soči in o možnosti hitre povezave naše pokrajine s cestnim omrežjem v Sloveniji.

V zvezi s prvim vprašanjem je treba omeniti, da je bil 25. oktobra v uradnem listu objavljen odlok predsednika republike št. 650 z dne 19.9.1978, ki nakazuje finančna sredstva za ureditev spodnjega toka Soče, v smislu določil osimskih sporazumov; ti izdatki znašajo 12 milijard lir. To se pravi, da so sedaj zagotovljena sredstva za izgradnjo akumulacijskega

bazena, treba pa je še določiti cono, kjer bo ta jez zgrajen. V tej zvezi je zunanji minister Forlani dal odgovor sen. Enzu Bettizi, v katerem je rečeno, da bo komisija upoštevala tudi ekološko plat tega vprašanja in da bo deželni načelnik za spomeniško varstvo sodeloval na prihodnjem zasedanju mešane italijansko-jugoslovanske komisije za vodno gospodarstvo. Zgleda, da bo treba vso zadevo ponovno preučiti in poglobiti še nekatera tehnična vprašanja, ker se pojavlja možnost, da bo bazen »podaljšan« na jugoslovansko stran.

Kar se tiče cestnih povezav, pa je treba omeniti poseg sen. Bettize pri komisiji Evropske skupnosti. Liberalni predstavnik, ki je že večkrat pokazal za naše področje večjo pozornost kot marsikateri drugi politiki naše dežele, je tudi član evropskega parlamenta in si prizadeva, da bi Evropska skupnost navezala plodnejše stike z Jugoslavijo. V ta okvir sodi tudi njegov poseg pri omenjeni komisiji, da bi dosegla financiranje evropske investicijske banke za izgradnjo ceste Nova Gorica - Postojna, ki bi bila najkrajša povezava med Vzhodom in Zahodom. To bi nedvomno pripomoglo tudi k okrepitvi turizma med našo deželo in Slovenijo, saj bi bila avtocesta speljana direktno iz Benetk do Ljubljane; na italijanski strani je ta cesta že zgrajena do Štandreža, sedaj se pričakuje še povezava med Vrtojbo in Postojno po Vipavski dolini. Če bo do tega prišlo, bo to

ponoven dokaz dobrih odnosov med obema državama in velik doprinos h gospodarstvu obeh.

Prav gotovo so o teh vprašanjih razpravljali tudi preteklo soboto v Rimu goriški predstavniki KD s predsednikom vlade Andreotijem. Delegacijo so sestavljali goriški župan De Simone, predsednik goriške Hranilnice Graziato, predsednik Trgovinske zbornice Lupieri in pokrajinski tajnik KD Longo. Čeprav niso izdali uradnega poročila o sestanku, se lahko domneva, da je bila razprava osredotočena na omenjena vprašanja. Kolikor poznamo goriške upravitelje, lahko sklepamo, da prevladuje težnja, da bi goriška vprašanja reševali z večjim doprinosom lokalnih sil, kar je tudi izredno pozitivno in tudi edino pravilno, saj se v nasprotnem primeru lahko zgodi, da se v Rimu sprejmejo odločitve, ki ne odgovarjajo koristim goriškega prebivalstva.

—o—

ODGOVOR MINISTRSTVA ZA VRTEC V RONKAH

Pred dnevi je podtajnik ministrstva za šolstvo poslanec Alberto Spigaroli poslal sen. Jelki Gerbec brzojavko, v kateri med drugim sporoča, »da se lahko ustanovi otroški vrtec s slovenskim učnim jezikom v občini Ronke«. S tem je s strani državnih oblasti bila sprejeta obveza o tako pričakovanem dovoljenju. Upajmo, da bodo sedaj še lokalni dejavniki vso zadevo uredili, tako da bo slovenskim staršem dana možnost, da vpišejo svoje otroke v slovenski vrtec.

Zakaj ne odgovori?

Slovenski dnevni in tedenski tisk v Italiji je več tednov objavljaj odločne proteste šolskega sindikata, profesorskega zbora in zavodnega sveta proti odstavitvi ravnatelja slovenske trgovske šole v Gorici, prof. Albina Sirka. Slednji je po mnenju vseh neposredno prizadetih dejavnikov štiri leta naravnost vzorno opravljal posle začasnega ravnatelja, zaradi česar je bilo pričakovati, da bo tudi v tem šolskem letu ostal na svojem dosedanem službenem mestu. Zgodilo pa se je, da ga je goriški šolski skrbnik dr. Imbriani prejšnji mesec kratkoma odstavil, tako da se je prof. Sirk moral vrniti na svoje redno delovno mesto, se pravi, da od začetka tega šolskega leta poučuje nemščino na gimnaziji in učiteljišču v Gorici.

Mimo njegove osebne zadeve, ki je seveda vsega upoštevanja vredna, se moramo predvsem vprašati, zakaj in čemu goriški šolski skrbnik tako vztrajno molči o tem vprašanju in sploh ne smatra za potrebno, da bi odgovoril na ostre kritike, ki z vseh strani letijo na njegov račun. Njegovo zadržanje meji že na žaljivost, saj mu vendar le ne more biti vseeno, če mu kdo očita — kot se je zgodilo — da je s svojim ukrepom povzročil škodo slovenskemu šolstvu in torej celotni slovenski narodnostni skupnosti.

Zares je že skrajni čas, da g. šolski skrbnik v Gorici javnosti obrazloži razloge svojega ukrepa.

Jugoslovanski veleposlanik v Gorici

V sredo, 25. oktobra, se je v Gorici mudil na obisku veleposlanik SFRJ dr. Berislav Jovič, v spremstvu generalnega konzula v Trstu Ivana Renka. V jutranjih urah ga je v občinski palači sprejel župan De Simone, skupno s člani občinskega odbora. V daljšem pozdravnem govoru je župan poudaril važno vlogo goriškega mesta, ki je bolj kot vsa druga mesta v deželi spoznalo pomembnost prijateljskega sodelovanja ob meji. Nanizal je vrsto vprašanj, ki se na tem območju rešujejo že več let skupno z novogoriškimi in sploh slovenskimi upravitelji. Ob tem je omenil številne pobude in prizadevanja tukajšnjega prebivalstva, da bi se v duhu prijateljstva in v smislu določil, ki

izhajajo iz osimskih sporazumov, ustvarili pogoji za boljše bodočnost. V svojem govoru je župan De Simone omenil tudi vlogo slovenske narodne skupnosti za obogatitev in izboljšanje odnosov na meji. Ta del govora, ki je bil za nas važen in verjetno tudi prvič zelo jasen s strani goriškega župana, je povzročil ogoren protest desničarskih sil v občinskem svetu, tistih sil, ki nasprotujejo politiki sodelovanja in odprtosti do Slovenije.

Po uradnem obisku na županstvu si je jugoslovanski veleposlanik ogledal gradbišče za novi mednarodni mejni prehod v Štandrežu. Tu mu je vodja del inž. Graziato obrazložil potek del in celoten načrt tega važnega objekta. Ogledu je prisostvoval tudi predsednik občinske skupščine Nove Gorice, Jože Šušmelj, ki je uglednemu gostu prikazal začetna dela na jugoslovanski strani. Za tem se je veleposlanik SFRJ srečal s predsednikom pokrajinske uprave in goriškim prefektom.

V popoldanskih urah pa so veleposlaniku dr. Joviču pripravili sprejem goriški Slovenci. Najprej si je ogledal gradbišče novega športno-kulturnega središča v ul. Brass, nato pa še Katoliški dom in trgovsko podjetje ViViEx v Štandrežu. Sledilo je prijateljsko srečanje v domu »Andrej Budal«, kjer so uglednega gosta pozdravili predstavniki slovenskega kulturno-političnega življenja.

—o—

V Angliji skrbno preurejajo stare hiše v nove z ohranitvijo in oplemenitenjem stare podeželske arhitekture. Pri tem pomagajo društva arhitektov in ustanove za arhitekturo z načrti ter nagradijo posrečene rešitve.

Če kraj ne vidi lastne koristi

V Mostu na Soči (Sv. Lucija) so arheologi iz Nove Gorice odkopali v zadnjem času hišo izpred približno 2500 let. Zanimivost je v tem, da je takih odkopanih hiš iz davnih dob zelo malo, zlasti iz tistega časa, in da gre za solidno zidano hišo, ki razodeva presenetljivo stanovanjsko kulturo. Toda ker so se vršila odkopavanja na zasebnem zemljišču, ki je bilo določeno za gradnjo stanovanjske hiše (in to baje za nekega tamkajšnjega »uglednjaka«), so bili arheologi izpostavljeni nepristanemu nerganju in kritiziranju, pa tudi norčevanju domačinov, ki niso pokazali najmanjšega razumevanja za kulturni pomen odkopavanj in najdb. Najdbo bo treba čimprej spet zasuti, da bo lahko lastnik zemljišča začel z gradnjo hiše.

Neki znani kulturni delavec in strokovnjak iz Nove Gorice je izjavil: »Doslje sem cenil Tolmin-

ce, zdaj pa so se mi priskutili s svojo malenkostno sebičnostjo in kratkovidnostjo.«

Ves kraj bi pridobil na pomenu in zanimivosti, če bi se lahko ponašal z dobro konservirano arheološko izkopanino izpred 2500 let. Mnogo turistov, izletnikov, šolskih razredov itd. bi si prišlo ogledat staro hišo, zlasti če bi bil na razpolago primeren tiskan prospekt v več jezikih. Tako pa bo šlo vse to v nič zaradi egoizma in še bolj zaradi kratkovidnosti in nekulturnosti prebivalstva v Mostu in še zlasti občinskih dejavnikov. Postavlja se vprašanje, ali se res lahko prepusti samo lokalnim, krajevnim in občinskim dejavnikom, da odločajo o takih stvareh, kot je ohranitev in ovrednotenje arheoloških najdb. Slabe izkušnje ne samo iz Mosta, dokazujejo, da ne. O tem bi morali odločati na višji ravni — zlasti kulturni.

40 - letnica »Dejanja«

Letos obhaja slovenska kultura 40-letnico ustanovitve revije »Dejanja«, ki je začela izhajati z januarsko številko tistega leta. Izšlo je letno deset števil (razen julija in avgusta). Revijo je sicer ustanovil Edvard Kocbek z nekaterimi sodelavci, vendar pa danes že malo kdo ve, da je bil podpisan kot urednik in izdajatelj le Miro Jeršič in kot njegov naslov je bilo navedeno samo »v Ljubljani«.

Edvard Kocbek je napisal za prvo številko uvodnik »Slovenski človek«, v katerem je povedal, kaj misli o takratnem slovenskem položaju, ki ga je — upravičeno, kot so kmalu pokazali dogodki — presojal zelo pesimistično, in o slovenskih izobražencih ter njihovi notranji nesvobodi in odtujenosti stvarnim slovenskim problemom. Opomba na notranji strani zadnje platnice prve številke pa pravi: »Novo slovensko revijo začinjamo izdajati zato, da damo izraza realizmu, ki se javlja na različnih ravneh slovenskega življenja in stremi po jasnem in zaokroženem zarisu. Revija je namenjena predvsem tistemu delu slovenskega izobraženstva in ljudstva, ki je ostal že dalje časa brez svojega obzorja, pa mu je morda najbolj potreben. V domovini in svetu se je nagrmadilo mnogo gospodarskih, kulturnih in političnih vprašanj, ki jih Slovenci moramo spoznati in pomagati reševati svobodno in sproščeno. Zato je nova aktualna revija preko tega kroga namenjena vsem ostalim Slovincem, ki občutijo negativnosti našega javnega udejstvovanja in ki priznavajo načela osebne kulture, demokracije, socialne pravičnosti in samoodločbe narodov.«

V prvi številki so sodelovali še veliki francoski krščanski mislec Jacques Maritain (ki je izročil za Dejanje svoj članek »Z ljudstvom«), Jakob Šolar z esejem »Pri koreninah našega življenja«, Bogo Grafenauer z daljšim člankom »Mednarodna funkcija slovenskega ozemlja«, Janez Logar s komentarjem o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani (Akademija se takrat ni smela imenovati slovenska), Maks Jeza (Pogovor z nemškimi akademikom), M. K. z zapiski »Mednarodna kronika« in C. R. z zapiski »Slovenska kronika«.

V drugih številkah prvega letnika so sodelovali s članki poleg Kocbeka še Stanko Cajn-

kar, Jože Eržen (psevdonom), Tone Fajfar, dr. Andrej Gosar, Bogo Grafenauer, dr. France Jenko (verjetno psevdonom), Jože Lampret, Ivo Pirkovič, dr. Jože Pokorn, Denis de Rougemont, Lojze Serajnik (psevdonom), Viktor Smolej, dr. Rudolf Trofenik, France Vodnik, Jože Zemljak, dr. Matija Žumer, v pregledih pa J. Rozman, M. Jeršič, J. Zemljak, J. Vrabec, J. Eržen, V. Smolej, J. Gradišnik, B. Grafenauer in številni drugi, ki so se podpisovali samo s psevdonomi.

Pesmi so objavljali Jože Brejc, France Jeriša, Jože Kastelic, Edvard Kocbek, Leopold Stanek, Severin Šali in še z enim prevodom Horove pesmi Tine Debeljak. Leposlovno prozo pa so prispevali Helena Jaklič, Joško Jurač, Edvard Kocbek, Andrej Kolar (psevdonom Jožeta Udoviča), Jože Udovič in Cene Kranjec. Objavljen je bil tudi odlomek iz tedaj še neobjavljenega prevoda romana »Iz dnevnika podeželskega župnika« Georgesa Bernanosa. V

»Dokumentih« je revija seznanjala Slovence z misijo E. Mouniera, D. Lallementa, O. Nell-Braunsveiga, don Sturza, K. Čapka, G. Bernanosa, C. Morgana in drugih sodobnih mislecev. Kritike (recenzije) so pisali F. Vodnik, Lino Legiša, M. Jeza, V. Musek, B. Grafenauer (grb), J. Logar, J. Gradišnik, I. Pirkovič, Vl. Novak in številni drugi, podpisani le z začetnicami. S časom se je zbralo okrog revije veliko sodelavcev. Nekaj člankov je bilo cenzuriranih, kot je spoznati iz izbrisnega teksta, in ena številka je izšla okrnjena, z opombo, da ni krivda uredništva.

Da pa je bilo tudi tedaj med Slovenci precej »Škotov«, ki niso imeli navade plačevati naročnine za liste, je dokazoval poziv na platnicah vsake številke »vsem zamudnikom«: »Verjemite, da nam z nerednim plačevanjem naročnine delate nepotrebne stroške in da s tem ovirate samoizdajanje, ki je v današnjih časih že tako težko ...«. Revija je stala »letno 80 din, polletno 40 din, posamezna številka v razprodaji 10 din«, po čemer se lahko tudi izračuna, koliko je današnji dinar razvrednoten v primerjavi s tedanjo vrednostjo.

Zaostruje se spor med Quebecom in ostalo Kanado

Že kakih dvajset let postaja razmerje med francosko in angleško govorečimi Kanadčani vedno bolj napeto, zadnji čas pa je izbruhnilo v odkrit spor, odkar je deželna vlada Quebeca — dežele, ki združuje večino francosko govorečih Kanadčanov — odkrito postavila zahtevo po državni neodvisnosti. Kanadski ministrski predsednik Trudeau, ki je po rojstvu sam francoski Kanadčan, a drži z britanskimi Kanadčani, pa je zagrozil z intervencijo vojske.

Francoski Kanadčani so bili na kanadskih tleh pred Angleži, vendar pa so jih ti — vdirajoč na kanadska tla preko angleških kolonij v Severni Ameriki, današnjih Združenih držav — s časom vedno bolj porivali nazaj na vzhod in jih končno tudi vojaško porazili ter zavlada-li v vsej Kanadi, ki so jo priključili Angliji. Francoski Kanadčani so imeli sicer ustavno zajamčeno enakopravnost, vendar so se dejansko znašli povsod razen v Quebecu v vlogi

manjšine, katere jezik ni bil upoštevan in izpostavljeni asimilaciji. Po osamosvojitvi Kanade in posebno po drugi svetovni vojni je prišlo do pozitivne avtonomistične miselnosti, zlasti tudi na pobudo samega francoskega predsednika Charlesa de Gaulla, ki je tudi obiskal Quebec, in od tedaj se je gibanje za avtonomijo stalno krepilo ter se končno spremenilo v gibanje za neodvisni Quebec. Bil bi eventuelno samo rahlo povezan z ostalo Kanado, a bi o vseh svojih bistvenih vprašanjih odločal sam.

Quebeški deželni ministrski predsednik René Lévesque je te dni v deželnem parlamentu razložil, kako si predstavlja neodvisnost Quebeca in v kakšni obliki naj bi si ta še ohranil določene gospodarske vezi s Kanado. Rekel je, naj bi ostala skupna denarna enota — kanadski dolar —, prosta bi bila izmenjava kapitala in dobrin brez kakih carin in potniški promet bi se odvijal brez potnih listov.

—o—

TEŽKO UMLJIVA CARTERJEVA POLITIKA

(Nadaljevanje s 3. strani)

razširil pogajanja na usodo Cisjordanije, Jeruzalema in Golana, pomeni torej dejansko blokiranje pogajanj in bi končno onemogočil tudi mirovno pogodbo z Egiptom. Res, da je Sadatu potrebnata taka razširitev pogajanj, da reši svoj ugled pred ostalimi arabskimi državami, toda če mu gre za to, bi se sploh ne smel spustiti v pogajanja z Izraelom. Carterjeva krivda je v tem, da pomaga gojiti take iluzije v Sadatu in da ne sprevidi pravega bistva in namenov izraelske politike v Palestini.

Vsakodnevno »reševanje« mirovnih pogajanj z vedno novimi Carterjevimi »posredovanji« je torej samo bluf ali samoprevara s strani ameriškega predsednika. Toda Združene države potrebujejo na svojem vrhu človeka vse drugačnega kova. Če ne, bodo stalno drsele navzdol. Že sedanje drsenje bo težko zaustaviti, sprožila pa ga je enako simplicistična politika samoprevar v Vietnamu in Afriki.

Kitajci se uče angleščine

Kot poroča ameriška »Herald Tribune«, se na milijone Kitajcev uči angleščine in nekateri so se je tudi že toliko naučili, da se lahko spu- ste v pogovor s tujimi turisti, ki si ogledujejo budistične temple in druge turistične zanimivosti v velikih kitajskih mestih ali pridejo na obisk v šole, tovarne ali razne ustanove. Nenadno vemo za učenje angleščine si je razložiti s tem, da bi radi nadoknadili desetletje zamude, kar zadeva stik z zahodnim svetom, po krivdi takoimenovane »kulturne revolucije« pod Mao Tse Tungom in njegovo fanatično zgolj v doktrino zavarovano okolico. Spodbuja pa jo tudi želja, da bi čimprej modernizirali državo in se spoznali z zahodno tehnologijo in idejami. V tem pa se kaže tudi večja odprtost novih vodilnih ljudi v Pekingu do zahodnega sveta.

Tuji diplomati v Pekingu poročajo, da so oblasti dale vedeti ljudem v prestolnici, naj ne skušajo zapleniti filmov tujcem, če fotografi-

rajo in filmajo na krajih, ki se jim zdijo prepovedani, in naj iskreno odgovarjajo na njihova vprašanja. Dovoljenje za učenje tujih jezikov pa je vzelo kitajsko ljudstvo na znanje s posebnim veseljem, ker očitno odgovarja skriti ljudski želji po znanju, posebno pri mladih. Pod Mao Tse Tungom in zlasti še v zadnjem desetletju so smeli študirati na višjih šolah samo redki in še to bolj tisti, ki so si zaslužili to s »političnimi« zaslugami, ne pa z nadarjenostjo in željo po znanju. Druge so poslali po končani nižji šoli delat na kmete ali v tovarne. Mladi se zdaj s posebnim veseljem uče angleščino v upanju, da jih bodo izbrali za študij v tujini. Trenutno študira v tujini samo 100 kitajskih študentov, zdaj pa tečejo pogajanja z Združenimi državami, Veliko Britanijo, Zahodno Nemčijo, Japonsko in več drugimi državami, da bi sprejele 10.000 kitajskih študentov. Predpogoj za te pa je predvsem znanje angleščine.

Saša Rudolf

Druga stran »Mundiala«

□ 6 □

Če smo doslej govorili le o Buenos Airesu, velemestu, ki je med južnoameriškimi prestolnicami najbližji videzu evropskega mesta, podaljšane v nedogled, pa bi bilo napačno presojati Argentino iz očal Buenos Airesa. Res je, da živi v prestolnici dobra tretjina celotnega prebivalstva, da je prav tu osredotočena vsa kulturna in gospodarska dejavnost države, toda Argentina je predvsem celinska razsežnost, ki gre od pampe pa do tropskega pragozda na severu in večnega ledu naj jugu. Ves ta pisani svet še ne prihaja do izraza, čeprav razpolaga z vsem, kar potrebuje moderna industrija, od nafte pa do osnovnih surovin. Državno telo je povsem nenormalno razvito, ker je truplo betežno in šele v povojih, glava, ki jo predstavlja prestolnica, pa prevelika in za desetletja razvoja pred provinco. Tudi to je eden od tolikih razlogov zaostalosti, ki eno najbogatejših držav na svetu potiska v revščino.

Peljati se je treba nekaj sto kilometrov z vlakom ali avtobusom ven iz Buenos Airesa, da se nam pokaže prava Argentina. Pred našimi očmi se odpre pravo celinsko morje, travnati ocean, lahko valovit svet, ves preraščen s trnovim grmovjem, na tej in na drugi strani, do kamor seže pogled. In to stotine in stotine kilometrov daleč. Ta razsežnost je domovina gauchov, južnoameriških cowbojev, ki še danes z malenkostnimi spremembami žive kot pred sto leti. To pa je tudi domovina desetih milijonov krav in konj, razmnoženih potomcev 72 žrebcev in kobil, ki jih je Pietro de Mendoza pred več kot 400 leti z jadrnicami prepeljal v Argentino. Prebivališče gaucha je kot pred sto in več leti vse črno od dima. Štiri stene, komaj za silo pokrite, en sam prostor za kuhinjo in spalnico: to je vse, kar gaucho zahteva. Vse ostalo mu nudi prosta divjina: goveja živina daje meso, ki je gauchova edina hrana, napol divji konji pa so še vedno edino sredstvo za premikanje.

Gaucho praktično živi na konju, čeprav v plemenito žival nikakor ni zaljubljen, go-

ni jo, dokler ni povsem izčrpana, nato si vlovi novega konja. Navezan je edinole na okras, ki mora biti kar se da dragocen. Sedlo in uzde, vse to je okovano s srebrom, prav tako vsaj decimeter visok pas z našitimi srebrniki, z nožnico za mačeto, bollar in laso. Z mačeto, napol nožem, napol mečem, reže in seka asado, travo in grmičevje, z bollar (trema med seboj povezanimi železnimi krogli) lovi govedo in divjačino, z laso pa kroti konje. Kajti za gaucha je ukrotitev konja častna naloga, s čimer dokaže, da je macho, torej virilen. In tudi pri udomačevanju podivjanih konj, ki jih je pampa polna, dokazuje gaucho, da mu ni mar za žival, za njeno trpljenje. Sredi pampe zabije močan kol, ki služi tako kravam, da se praskajo — v pampi ni dreves — kakor tudi za udomačitev konja. Ta način »dome« je vsekakor najbolj nečloveški način ukrotitve, kar si jih je človek izmislil.

BRANJE LEVA DETELA V BELJAKU

Pisatelj Lev Detela je nedavno bral iz svojih v nemščini napisanih spisov v mali dvorani mestne hiše v Beljaku. Nastop je organiziral kulturni urad mesta Beljak skupaj s tamkajšnjim odrom »Studiobühne« in literarnim krožkom »Podium«. Bral je iz svoje v nemščini napisane knjige »Impioniergebärden des Herrschens« (Imponirajoče obnašanje gospodovanja). O njegovem literarnem večeru so s priznanjem poročali razni avstrijski dnevniki. V svoji omenjeni knjigi biča med drugim potrošništvo, ki odtuja človeka duhovnim vrednotam. Kot znano, piše Detela tako v slovenščini kot v nemščini. V nemškem jezikovnem prostoru je dobil že več literarnih nagrad.

—o—

V zahodnem tisku se vnamajo debate glede perspektive, da bo industrijsko razviti svet kmalu dosegel tako stopnjo razvoja, ko bo zaustavljena nadaljnja rast narodnega dohodka. Bližamo se m:ji povprečnega narodnega dohodka, menijo mnogi strokovnjaki, drugače bo usoda družbe taka kot usoda predebelega človeka — onemogel bi zaradi lastne debelosti.

Divje jahanje po prostrani pampi prekine gaucho za kosilo, ko si pripravi asado. Sveže zaklano govedo razčetrerijo, na sredi zakurijo močan ogenj, okrog pa postavijo ogromne kose mesa, da se polagoma pečejo. To je navadni asado, ki se povprečno peče tri do štiri ure, za asado con cuero, to je za goveje četrti skupaj s kožo, pa je treba počakati tudi do osem ur, da je meso do kraja spečeno. In vendar je asado con cuero prava poslastica, saj je obenem pečenka in kuhano meso, koža preprečuje izhlapevanje in to daje mesu poseben okus. Vroče kose mesa gaucho požira, ne da bi se mučil z grizenjem. In ko pospravi vsaj poldrugi kilogram mesa, povleče na dan okroglasto suho bučo mate, strese vanjo pest tradicionalnega čaja mate in ga zalije do vrha s kropom. Izza pasa povleče še srebrno cevko, ki ima na spodnjem delu sito, in sesa iz buče vroči mate. Kosila je konec, na dan povleče kitaro in brenka in poje. Ko je popil drugi, tretji mate, se zavleče v senco in zadremlje, kajti prišel je čas sieste, ki ni samo za Španca, pač pa tudi Argentinca najpriljubnejši del dneva.

(Dalje)

PRIREditVE

V NEMškEM KULTURNEM INSTITUTU

V Nemškem kulturnem institutu bodo predvajali 7. novembra ob 20.30 film »Figaro«, ki ga je režiral Joachim Hess. Film traja 180 minut in je v barvah. V glavnih vlogah nastopajo Arlene Saunders, Tom Krause, Heinz Blankenburg, Edith Mathis in Elisabeth Steiner.

V ponedeljek, 13. t. m. ob 18. uri pa bodo odprli razstavo umetniških fotografij otrok in mladih ljudi iz Nemčije, posnetke umetne fotografije Ingeborg Bauer-Kosel. Umetnica izvira po svojih starših iz Danske in severne Nemčije in sodeluje s svojimi posnetki pri raznih nemških in tujih revijah. Poročena je z univ. profesorjem za sinologijo Wolfgangom Bauerjem v Münchenu. Razstava bo odprta do 1. decembra.

—o—

Londonski »Times« je v nevarnosti, da bo prenehal izhajati zaradi neprestanih stavk osebja, ki zahteva precej višje plače. List je trenutno na prodaj. Bajse se zanimata zanj dva resna kupca. Od stavk in splošne krize ogroženi so tudi nekateri drugi angleški in ameriški dnevniki.

Analiza terorizma v Italiji

GIORGIO BOCCA - Prevedel D. L. 10

»Ne zanimajo me, je začel vpiti, običajna izvajanja o državah z realnim komunizmom, ki ni komunizem. Nikakor se ne smemo odpovedati, da bi ga sami gradili.« »Druga pripomba je naslednja: kaj bi naredili s peki?« »Kaj hočeš, da me brigajo peki, ti ušivi malomeščani.« »Ali naj vse pobijemo?« »Ne, jih ne pobijemo, vendar mora biti enkrat za vselej jasno, da je delavski razred edini sposoben voditi gradnjo komunistične družbe, ostali razredi morajo sprejeti nadvlado in disciplino.«

Za tistega, ki se razgovarja ali se skuša pogovarjati s teroristično manjšino in z revolucionarnimi skupinami, se postavlja vprašanje, ki je bolj humane kot politične nara-

ve, kako razumeti, kaj jih žene, da silijo z glavo v zid industrijske stvarnosti. Kot smo dejali, obstaja želja po smrti, po samouničenju, zavesten, »cupio dissolvi« (želim se uničiti), včasih se to le prikazuje v podzavesti, kar vse sili mlade teroriste in druge mlade, da sami iščejo najhujše kazni.

Proletarska vera, proletarski mit in proletarska retorika brigadistov in drugih mladih so nov dokaz, kako se slednji zatekajo v preteklost in odklanjajo sedanost. V vseh industrijsko razvitih družbah ali poindustrijskih družbah se število delavcev postopno manjša in se večja število upraviteljev, načrtovalcev, knjigovodij, kar vse sodi v terciarno gospodarsko dejavnost. Takšna je

stvarnost, pa naj bo dobra ali slaba. V vseh velikih mestih tega sveta, od Moskve do New Yorka, od Pariza do Kölna, gospoduje tiktakanje ur in računalnikov ter zdaleč prevladuje pomen časa in denarja. Če ta račun propade, propade celotna civilizacija z desetimi milijoni mrtvih. Toda naši revolucionarji nikdar ne mislijo ali mislijo z odporom na ta račun možnosti, na tisoče in tisoče operacij, od katerih je odvisen sodobni svet. »Denar«, pravijo, »ta navadni kos papirja«. Fraza je učinkovita in čustvo, ki ga vsebuje, je morda vredno upoštevanja. Toda kaj pomeni v praksi? Da naj se vrnemo k barantanju? K primitivnemu kmetijstvu? Jeza in sanje, ti sta v resnici sili, ki vodita mladinsko oporečništvo.

Toda z jezo in s sanjami se na žalost ne morejo graditi drugačne družbe, kajti s tem postane obstoječa družba le nekoliko bolj vročična.

Konec

KNUT HAMSUN POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 24

»Da, nekaj nepremočljive obleke.« je odgovoril Edevart začuden.

»Zakaj si dal to zapisati?«

»Mislil sem, da bi veljalo za predujem.«

»Predujem? O plači se nismo menili,« je rekel Knoff, in ko je Edevartu običala beseda v grlu, je Knoff nadaljeval: »Ne morem ti dati kdovekake plače za dobo, ko si tu in čakaš službe na ladji.«

»Tako.«

»Ne, ne, saj to menda razumeš.«

»Bom pa obleko plačal,« je rekel Edevart.

Knoff: »Torej imaš denarja?«

Edevart: »Seveda ga imam.«

»To je dobro,« je rekel Knoff. »Ne, plača in take reči — saj imaš streho in hrano, to mora biti dovolj za tačas, dokler čakaš, saj te prav za prav ne potrebujem. No, veš, tega ne delam zato, ker sem reven, ampak to je že tako moja navada.«

Edevarta je pogrelo in rekel je: »Ne delam za streho in hrano.«

Knoff je bil videti presenečen »I, kaj pa hočeš sicer? Zima se že ponuja, in tukaj si vsaj pod streho.«

Edevart: »Stran pojdem.«

»Kam?«

»V Trondhjem, prej ko prej.«

Knoff je nekaj časa molčal, hotel je struno bolj napeti: »Saj, saj, kar odpotuj v Trondhjem, ampak tam nimaš kaj početi?«

Edevart kratko in jedrnato: »Nekaj že imam.« — Nato je odšel.

Takoj je začel pospravljati svojo vrečo, medtem mu je vstala misel, da bi nepremočljivo obleko vrnil, bila je nova in nenošena, ali potem bi Knoff mislil, da nima denarja. Če bi bil pretkan, bi vzel nepremočljivo obleko s seboj in se plačilu izmuznil, si je mislil. Avgust bi tako storil, ne bi čakal do ponedeljka, da bi mogel iti v pisarno in plačati tako sramoten dolg. Edevart se je že naučil, paziti malo manj natančno na pravico in poštenje v svojih delih. Ta načrt je opustil samo zato, ker bi utegnil imeti posledice, utegnili bi priti na dan, kaj je storil, in bil je blizu Lovize Magrete.

Loviza Magreta! Čudno, da ni bilo ves ta čas nikogar iz Doppena tu v trgovini. Edevart je vsak dan oprezoval in celo izpraševal, toda nihče ni videl nobenega od ondod. Brodogradnik je menil, da je Haakona Doppena preveč sram hoditi med ljudi, da pa je tudi verjetno, da si je v teh štirih letih, ki jih je presedel v zaporu, nahrnil nekaj denarja ter si nakupil dosti blaga, preden se je odpeljal iz Trondhjema. O božiču pa da vsekakor pride Haakon s svojo ženo nakupovat.

Ko je Edevart v ponedeljek zjutraj plačal svoj dolg in bil nared za pot, je prišel iz štacune prvi pomočnik, Lorensen, s pozdravom od Knoffa, in da mu sporoča, da Edevart lahko prejema od danes dalje običajno mornarsko mezdo na jahti. Edevart je bil še jezen in je to odklonil, češ da jahta še ne bo odjadrala in da on ne mara Knoffovega denarja zastonj — »to mu povej z lepim pozdravom od mene!«

Vendar je pustil Edevart vrečo tam, da bi imel povod, priti še enkrat. S seboj je vzel samo nekaj obleke in culo.

ŠESTO POGLAVJE

Čeprav je bilo šele sredi novembra, se je barka 'Sončica' res že vrnila domov in začela izkrcavati. Vozila je jako hitro. Ker je bilo več mornarjev iz Trondhjema in so stanovali na suhem, je dobil Avgust dovoljenje, da sme Edevart prenočevati pri njem na ladji, oba sta bila resnično vzradoščena, da sta se zopet srečala in imela sta si mnogo pripovedovati.

Avgust je nosil mnogo prstanov na roki in zlato verižico čez prsi, prav nič mu ni bilo do tega, da bi šel v Froland in vodil jahto na Lofote, tega že ne, on ima druge načrte! Avgust je zelo skrivnostno molčal o tem, kaj namerava, vendar ni hotel Edevartu prikrievati, da bo zdaj kaj kmalu skoraj svetovno znan. Tako, postavim, bo v nekaj dneh semenj v Levangerju.

»Kaj imaš tam opraviti?«

»Tam? Boš že videl!«

Za zdaj niti besede več, toda Avgust je kazal vseokrog po palubi, češ da ima na barki 'Sončici' vsepovsod skrite dragočnosti.

In zvečer je potegnil Avgust iz neke pregrade osem polnih škatel cigar, zavil jih je v ruto ter jih dal Edevartu, naj jih nosi. »V mesto morava,« je rekel, »da jih kje prodava, ali da ne zineš niti besedice!«

Šla sta v neko tobačno trgovino, Avgust je bil po vsej priliki že prej kdaj tam, pozdravil je kot znanec, in na Edevartovo začudenje skorajda ni znal po norveško, temveč je mešal čudne besede in se sporazumeval z znamenji. Odprl je vsak zabojo, pokazal blago, ga poduhal, zabil škatle s svetlim nožičem ter jih oddal. Nato je prejel denar. Avgust ga je brezbrizno vtaknil v žep, pokimal in rekel: »Ješčo kedaj!« — »Da,« so mu odgovorili. — Tovariša sta odšla.

»Ali si cigare prodal?« je vprašal Edevart.

»Ah, to ni bilo nič, nekaj škatel,« je rekel Avgust, »hotel sem mu malo pomôči.«

Naslednji večer je prodal tucat zabojev v neki trgovini s kolonijalnim blagom. Edevart mu jih je nesel tja, kup so sklenili v zadnji sobi, kjer je Avgust zaboje odprl in pokazal, rekel kupcu, naj jih poduha, ter iztegnil roko po denarju. »Ješčo kedaj.«

»Kaj pa praviš vselej, kadar odhajaš?« je vprašal Edevart. »Pa še drugič kedaj,« je odgovoril Avgust, »jaz sem Rus. Zdaj pa le hitro stopi, danes greva lahko še enkrat, ravno dovolj je temà.«

Edevart je nesel nov tucat zabojev cigar v majhno tobakarno, kjer je stala za mizo neka dama, imela je tudi vinskih steklenic na policah. Dama se je nasmehnila, ko sta prišla, in ju povédla takoj v stransko sobo z zofa, stoli in mizo, bila je takole okrog trideset, velika, živahna in lepega obraza. Natočila je vina, pili so, in Avgust ji je govoril čudne besede, Edevart pa je molčal. Dama nocoj cigar ni mogla plačati, tako je kazalo, in Avgust je pokazal s svojim silnim zlatim smehlajem, da to nič ne dé, ničevó, saj lahko počaka, do 'drugi večór'. Preden sta odšla, jo je Avgust za vrati poljubil in videti je bilo, da se z njo nekaj dogovarja: pokazal je na svojo žepno uro

in ji rekel nekaj v svojem prismojenem jeziku.

»Zakaj pa igraš Rusa?« je vprašal Edevart.

Avgust je odgovoril: »Tako rajši verjamejo, da so naredili dobro kupčijo — saj jo tudi so. Jaz prodajam bolj poceni kot drugi trgovci na debelo in vrhu tega imam boljše cigare — strašno fine cigare. Saj mene ne stanejo dosti, kupil sem jih od delavcev, ki zvijajo cigare v tovarnah v Riggi. Kajpada so jih nakradli in jih prodajajo za vsako ceno, ki jo ponudiš. Carine seveda tudi nisem plačal. Še na misel mi ne pride!«

»Zakaj pa moram jaz nositi?«

»Tega pa ti ne razumeš, ne. Ampak, saj moram imeti služabnika. Kadar prideš na Rusko, ne vidiš živega krsta, ki bi nosil tudi najmanjši zavojček sam. Za to ima slugo. In če ima dosti zavojev, si vzame dva služabnika.«

»Koliko škatel cigar pa imaš še vsega skup?«

Avgust vrže visoko glavo nazaj in pravi: »Zdaj jih pač ne bo več toliko stótin. Preden si ti prišel, sem poprodal nekako tisoč zabojev.«

»Koga si imel prej za slugo?«

Avgust je osupnil: »Kaj — za slugo? Ne, kupci so morali prihajati sami po zaboje. Sploh pa — zakaj vprašuješ?«

Edevart v mislih: »Ah, kar tako. Pa je to tisto, s čimer se hočeš tako proslaviti?«

»Ni mi, da bi ti odgovarjal,« je rekel Avgust užaljen. »Ne bom ti pravil kar danes vsega, kaj sem nakanil. Sicer pa bi te jaz rad vprašal: ali imaš toliko več kot jaz? Pokaži no!«

»Ne, nič nimam.«

»Na, potle se ti pa tudi ni treba z menoj razdreti!« je vzkliknil Avgust.

»Razdreti?« je vzkliknil Edevart obžaluje. »Samo to ti rečem, Avgust, na vsej obali ga ni človeka, ki bi ga cenil bolj od tebe, in želel bi ti, da imaš polno jahto tovara, da bi si pridobil ime, to mi smeš verjeti.«

Tako sta govorila in govorila v svoji čudni nordlandščini in sta se zopet ujemale, bilo je mnogo posebnih besed, nepričakovanih besed, blaznih do skrajnosti, izumetničenih, toda to je izražalo njune nazore. Avgust se je zopet potolažil in se je bahal kakor prej, rekel je, da je neverjetno, kaj vse je na tej vožnji storil: »Prišel sem na rusko obalo in stopil na suho in storil, česar ne bi bil nobeden drug dosegel, vprašaj, katerega hočeš od mornarjev!«

Edevart: »Ni mi treba vpraševati, saj vidim dovolj jasno. In razen tega, takih zlatih prstanov, kakor jih nosiš ti na prstih, ne najdeš v drugo na svetu.«

Avgust vrže glavo nazaj: »Imam jih še več te vrste.«

Edevart je moral nekaj teh prstanov pomeriti, težki in čisto posebni prstani, nekateri kakor kače, nekateri s kameni, težkal jih je na dlani in vprašal za ceno. O, ta Avgust! Ni bilo več tako kakor takrat, ko je kupčeval s kožami in je moral odstopiti svoj suknjič, da je mogel plačati najemnino za osmak. Človek bi skoraj mislil, da je bil v Indiji in odprl svoje zaboje.